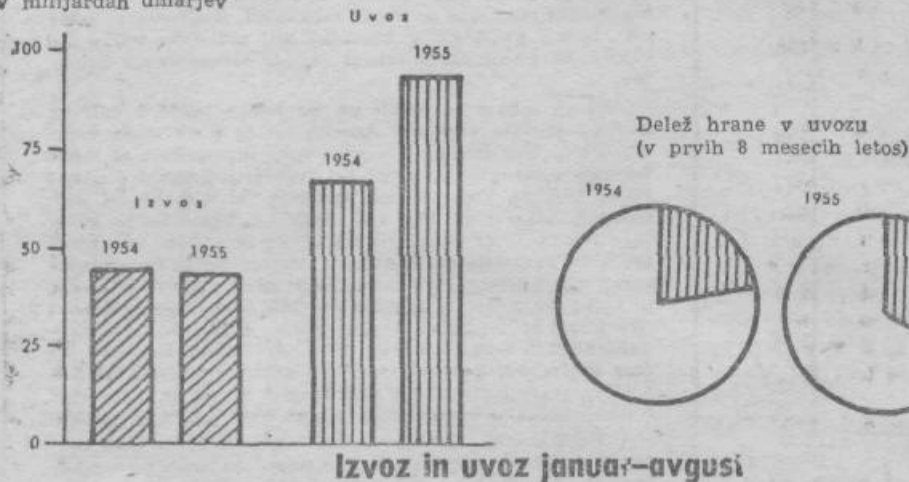

UVOZ - IZVOZ

Zunanja trgovina

Uvoz je bil v osmih letošnjih mesecih za 50 milijard dinarjev večji kakor izvoz. V primerjavi z istim lanskim obdobjem je uvoz za 26,7 milijarde din višji, medtem ko je izvoz samo za 104 milijone nižji. Struktura izvoza in uvoza je občutno spremenjena, kar najbolje vidimo iz naslednje tabele.

V milijardah dinarjev

Blagovne skupine	izvoz		uvoz	
	1954	1955	1954	1955
Skupaj	44,3	44,2	67,4	94,1
Hrana	13,7	9,7	14,4	30,3
Tobak in pijače	1,9	4,2	—	—
Surovine	13,3	14,7	17,9	24,1
Kemični proizvodi	1,9	2,4	3,8	5,9
Predelani in končni proizvodi	13,6	13,2	31,2	33,9

Veliko povečanje uvoza v letošnjem letu v primerjavi z lanskim letom je nastalo predvsem zaradi naporov, da prebivalstvo ne bi občutilo posledic slabe žitne letine leta 1954, kakor tudi zaradi povečanega uvoza sladkorja in maščob. To jasno kažejo podatki o uvozu prehranbenih proizvodov in osnovnih surovin za predelovalno industrijo v prvih šestih mesecih leta 1954 in 1955.

Uvoz v prvem polletju

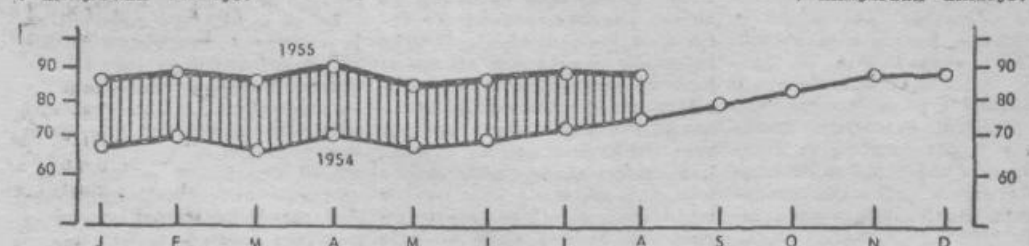
	1954	1955	več v 1955
Pšenica	55.000	352.000	297.000
Ječmen	50	5.076	5.026
Oves	2.954	7.701	4.747
Riž	3.585	4.776	1.191
Pomaranče	1.920	4.355	2.435
Limone	1.547	2.271	634
Sladkor	—	5.000	5.000
Surovi kakao	360	848	488
Svinjska mast	12.225	16.192	3.967
Margarina	364	4.209	3.845
Surovo maslo — sveže	5	3.274	3.269
Kože vseh vrst	6.009	6.757	748
Kopra	—	2.475	2.475
Kavčuk, surovi in sintetični	1.231	2.312	1.081
Volna, prana in neprana	828	1.513	685
Bombaž	11.798	27.199	15.401
Naravni fosfati	2.888	15.125	12.237
Soliter	23.396	50.003	33.607

Samo za gornje proizvode smo izdali letos 15 milijard deviznih dinarjev več kakor lani. Podobna tendenca pa je tudi pri drugih prehranbenih proizvodih, najvažnejših surovinah in kemičnih proizvodih. Povečani uvoz teh proizvodov pokriva skoraj v celoti letošnji presežek uvoza nad lanskim.

Povečane investicije doma, povečana zaposlenost in na tej podlagi povečani kupni skladi so povzročili na domačem trgu visoko povpraševanje, kar je vplivalo, da izvoz ni porastel tako, kakor je to pričakoval letošnji zvezni družbeni plan.

Obtok denarja

V milijardah dinarjev

Obtok denarja, kakor je tu prikazan, predstavlja papirnati in kovani denar izven banke, torej denar, ki je predvsem v rokah prebivalstva.

Denar izdaja Narodna banka in gre v promet po raznih kanalih, največ pa po gospodarskih organizacijah in proračunu. Do posameznikov — delavcev, v banko. Del ostane vedno vezan

na promet izven socialističnega sektorja (vas, obrtniki). Potrošniki imajo tudi vedno določeno vsoto gotovine, ker je to pogoj za vsakdanja nakupovanja življenjskih potrebščin.

Obtok denarja je torej odvisen od stanja zaposlenosti delavcev in uslužbencev, razvitosti blagovnega prometa, cen, vplačil

davkov itd. Dejansko je rezultat teh gibanj, ne pa vzrok. Normalno je, da ta obtok raste enakomerno z razvojem proizvodnje, ne da bi motil stabilnost trga.

Denar v obtoku predstavlja manjši del kupne moči na trgu. Večji del je tisti, ki nastane ob kupovanju proizvodnih sredstev po podjetjih in ob trošenju

— Denar v obtoku 86,9 milijard dinarjev
— Obveze po videnju 166,7 milijard dinarjev
Možna kupna moč 253,6 milijard dinarjev

Obtok denarja igra na trgu kmetijskih pridelkov važno vlogo. Zato delujejo zamude v zbiranju davka negativno tudi s te strani.

Ce primerjamo povprečje obtoka v prvih devetih mesecih letos in lani, vidimo, da imamo letos povprečno za 16,2 milijarde din višji obtok. Giblje se okrog nivoja, ki je bil dosežen konec lanskega leta. (87 do 88 milijard dinarjev.) To je izraz podobnega gospodarskega stanja — visoka raven proizvodnje, zaposlenosti (zlasti v gradbeništvu), investici-

proračuna. Investicijski skladi imajo pri tem velik delež. Ta kupna moč — razen denarja v obtoku — obstaja v obliki raznih obveznosti po videnju, ki jih lahko strošijo vsi tisti, ki jih imajo v banki na svojem računu. V obveznosti po videnju spadajo tudi hranilne vloge. Stanje konec avgusta kaže naslednji odnos:

86,9 milijard dinarjev
166,7 milijard dinarjev
253,6 milijard dinarjev

cij itd. To je značilno za vse letošnje leto, zato pa kaže obtok denarja enakomernost v svojem gibanju.

Na raven obtoka vplivajo letos tudi veliki denarni dohodki kmetov. V primerjavi z istim lanskim obdobjem so od januarja do avgusta bili za 10,1 milijarde večji (od družbenega sektorja), medtem ko je vsota pobranega davka manjša za 1,2 milijarde.

V zadnjih mesecih kaže obtok tendenco upadanja.

Stanje konec meseca: Izdajanje (+) ali prevzem (-) denarja po banki v odnosu s prejšnjim mesecem

Obtok	Julija	avgusta	septembra
	87,7 milijarde din	86,9 milijarde din	86,5 milijarde din
	+ 2,1 milijarde din	- 0,8 milijarde din	- 0,4 milijarde din

V primeri z istim lanskim obdobjem imamo tu nasprotno gibanje. Na to so delovali predvsem naslednji činitelji: ukrepi zveznega izvršnega sveta, da bi se zaviralo trošenje investicijskih sredstev, odtegnitev dela

tudi določena psihoza, ki je nastala zaradi neutemeljenih glasov o inflaciji, ko je prebivalstvo bolj trošilo svoje kupne sklade in iskalo več kredita.

Lj. M.

PRESKRBA Z OZIMNICO V POTROŠNIŠKIH SREDIŠČIH

Glede na dolgoletne izkušnje so ljudski odbori večjih mest in potrošniške v zimskem razdobju z trgovskimi zbornicami stonili obsežne ukrepe, da bi oskrbeli potrošnike z zimskem periodu z glavnimi prehranbenimi artikli.

Vsem večjim mestom dela vprašanje skladiščnih prostorov enake težave.

Ljudski odbor mesta Beograda je dal, čeprav malce kasno, trgovskim podjetjem s sadjem in zelenjavo jamstvo za nabavo kredita pri Komunalni banki v znesku 332 milijona dinarjev (skupaj z Zemunom). S tem kreditom bodo podjetja nabavila 13 tisoč ton razne zelenjave in sadja in 400 tisoč jajc.

V planu so predvideli, da bodo preskrbeli 5 milijonov kilogramov krompirja, 900 tisoč kilogramov fižola, milijon kilogramov čebule, 2 milijona 300 tisoč kilogramov zelja in milijon 600 tisoč kilogramov jabolok. Okrog 3 milijone kilogramov pa bodo nabavili ostale zelenjave, suhih sliv in orehov. To pomeni, da bodo količine, ki jih predvidevajo letos pripraviti za zimnico, za okrog 3 milijone kilogramov večje kakor lani.

Ljudski odbor mesta Zagreb mora preskrbeti za potrebe mesta 9 in pol milijona kilogramov krompirja, 150 tisoč kilogramov fižola, milijon 300 tisoč kilogramov zelja, 500 tisoč kilogramov čebule in 750 tisoč kilogramov jabolok. Trgovine na debelo so zagotovile dovoz skoraj vseh količin teh artiklov, razen čebule in krompirja.

Zagrebska trgovska podjetja na debelo so, v skladu s splošnim prizadevanjem za stabilizacijo trga, začela prodajati potrošnikom sadje in zelenjavo iz svojih skladišč in na posebnih stojnicah na

trgu po cenah na debelo. Prav tako sprejemajo naročila od sindikalnih podružnic in raznosijo ozimnico po hišah. Na ta način se izognejo stroškov prodaje na drobno, ki niso majhni, razen tega pa na ta način delno rešujejo vprašanje skladiščnega prostora.

Ljudski odbor mesta Ljubljana je glede preskrbe glavnih prehranbenih artiklov za zimsko obdobje v izjemnem položaju, ker je sredi močnega kmečkega področja glede krompirja in jabolok. Velik del potrošnikov so obenem tudi proizvajalci teh artiklov, del potrošnikov pa nabavlja neposredno od proizvajalcev.

Ljubljanskim potrošnikom je potrebno za zimo okrog tisoč vagonov krompirja in 200 vagonov jabolok. Preskrba teh količin ne predstavlja problema, ker so potrošniki že dozdej s temi artikli večji del oskrbljeni.

Trgovsko podjetje Okrajne družne zveze ima skladiščni prostor za krompir in jabolka, tako da se bodo ljubljanski potrošniki v zimskem obdobju lahko oskrbovali iz skladišč.

Ljudski odbor mesta Sarajeva je skupaj s Trgovsko zbornico tudi že storil ukrepe za preskrbo zimnice. Pri njih je posebno težak problem skladiščnega prostora.

Dozdaj niso še nabavili zadostnih količin glavnih artiklov. Temu je precej kriva zakasnitev v izdaji kreditov. Če dodamo še oddaljenost Sarajeva od glavnih proizvodnih predelov in obremenjenost železniškega transporta, tedaj se resno postavlja vprašanje, ali bo Sarajeva, kljub dobri letini krompirja, moglo oskrbeti potrošnike še pred nastopom zimskega mraza.

P. Milošević